

Digital samling for PPT

12.12.23

Kjersti Utnes Borgaas

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Fritak fra opplæringsplikten

- Opplæringsloven § 2-1 fjerde ledd andre punktum

«Etter sakkunnig vurdering og med skriftleg samtykkje frå foreldra kan kommunen heilt eller delvis vedta å fritta ein elev for opplæringsplikta dersom omsynet til eleven tilseier det.»

- Opplæringsloven 2024 § 2-2 tredje ledd

«Kommunen kan fritta ein elev heilt eller delvis frå opplæringsplikta dersom omsynet til eleven tilseier det, foreldra samtykkjer og det ligg føre ei sakkunnig vurdering. Elevar som har fått fritak frå opplæringsplikta, mister ikkje retten til opplæringa dei har fått fritak frå.»

Fritak fra opplæringsplikten

- Bør være siste utvei!
- «Heilt spesielle unntakstilfelle. Normalt bør alle elevar – utan omsyn til evner og føresetnader – gå ti år i grunnskolen.»
- Annet som bør være forsøkt/vurdert (ikke uttømmende):
  - Spesialundervisning ordinært
  - Spesialundervisning i hjemmet
  - Alternativ opplæringsarena
  - Ekstra skoleår

Fritak fra opplæringsplikten

- Rett og plikt til opplæring varer til eleven har fullført det tiende skoleåret
- Ingen rett til fritak
- Kommunen kan fritta en elev helt/delvis fra opplæringsplikten
- Hensynet til eleven selv som kan begrunne en beslutning om fritak
- I helt spesielle unntakstilfeller, først og fremst der det vil være urimelig overfor eleven å gjennomføre opplæringsplikten
- Må foreligge en sakkyndig vurdering som anbefaler fritak
- Foreldrene må samtykke
- Må fattes enkeltvedtak

Konsekvenser

- Kommunen vurdere og ta stilling til ett eller flere år
- Eleven vil ha rett til å fullføre på et senere tidspunkt
- Eleven skal ikke ha standpunktkarakter i faget/fagene eleven er fritatt fra
- Eleven skal heller ikke trekkes til eksamen i faget/fagene
- Kan tas inn til vgo etter individuell vurdering

Barnets beste og retten til å bli hørt

- Alle barn en rett til å bli hørt i saker som vedrører dem og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn
- BB = en rettighet, et grunnleggende hensyn og en saksbehandlingsregel
- BB skal alltid vurderes – her følger det i tillegg direkte av lovteksten
- Ikke det eneste hensyn, men et grunnleggende hensyn
- Elevens syn er sentral for vurderingen av BB – behørig vekt i samsvar med alder og modenhet
- Men ikke alltid slik at eleven/foreldrenes syn = BB
- BB er en faglig vurdering

Hvis det er uklart om eleven har vært fritatt

- Eleven har hatt mye fravær og det er vanskelig å forutse elevens fremtidig kapasitet – hva da?
- Udir: Hvis man er i tvil om eleven har vært fritatt, relevant å undersøke:
  - Hvor mye opplæring har eleven fått i den aktuelle perioden
  - Årsaken til at eleven ikke har mottatt opplæring (sykdom (lang-/kortvarig), skulk, permisjon etc.)
  - Ville det vært urimelig å pålegge eleven å gjennomføre opplæringsplikten i perioden
- Eleven kan være fritatt selv om kommunen ikke har fattet vedtak – manglende formelle vedtak fører ikke til at eleven mister eller får retten til grunnskoleopplæring redusert.

Kilder

- [Veiledning til bruk av barnekonvensjonen i saksbehandlingen \(udir.no\)](#)
- [Veileder – tilrettelegging for barn og elever med stort læringspotensial \(udir.no\)](#)
- [Retten til grunnskoleopplæring for elever som er langvarig syke \(udir.no\)](#)